

REZOLU IA
Conferin ei interna ionale tiin ifico-practice
„Cre terea economic în condi iile globaliz rii: modele de dezvoltare durabil ”,
edi ia a XII-a, 12-13 Octombrie, 2017

Cea de-a XII-a edi ie a Conferin ei Interna ionale Științifico-practice „*Cre terea economic în condi iile globaliz rii: modele de dezvoltare durabil*”, organizat de INCE, a întrunit pentru discu ii i dezbateri tiin ifice circa 200 de reprezentan i ai mediului academic i universitar, administra iilor publice centrale i locale din Republica Moldova, SUA, Ucraina, Belarus, Rusia, România, Polonia etc.

Demersul esen ial al dezbaterilor s-a axat pe realitatea i problemele majore ale economiei pe plan na ional i mondial. În cadrul sec iunilor, preocup rile intense ale speciali tilor s-au concretizat în identificarea unor soluții la provoc rile ap rute în domeniul economiei reale, monetar-financiar, demografic i social, precum i desf urarea proceselor inova ionale.

În urma dezbaterilor participanții conferinței au ajuns la urm toarele concluzii:

1. Agenda de acțiuni ambițioase pentru sporirea competitivității Republicii Moldova reflect de la an la an un grad redus de realizare, iar indicatorii analizați într-o anumit m sur caracterizeaz nivelul redus de competitivitate a economiei naționale. Semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea European a contribuit la sporirea atenției asupra competitivității Republicii Moldova. Pentru a fi compatibili i a consolida pozițiile pe piețele externe, este strict necesar de a impune dup sine cre terea productivității muncii și, corespunz tor, a salariilor care, în final, vor duce la ridicarea nivelului de trai al populației. În anii 2016-2017, în clasamentul global al competitivității Republica Moldova s-a coborât cu 16 poziții, iar cele mai vulnerabile aspecte țin de Pilonul Inovațiilor, Pilonul Dezvoltarea pieței financiare, Pilonul Sofisticarea afacerilor, Pilonul Instituțiilor și Pilonul Dimensiunii pieței. Anul 2016 i prima jum tate a anului 2017 nu s-au eviden iat prin explozii de investi ii str ine, nu doar cantitativ – prin volumul capitalului atras, dar nici calitativ – prin îmbun t irea condi iilor de activitate a investitorilor str ini.
2. Factorii ce atenuiaz avantajele competitive ale Republicii Moldova ca destinație investițional i diminueaz eforturile promoționale pentru atragerea unor investiții semnificative în capital fix sunt corupția, promovarea lent a reformelor i subdezvoltarea infrastructurii generale i celei de suport în afaceri, dezechilibre structurale i calitative a calific rilor forței de munc , ineficiența sistemelor de justiție i financiar-bancar, reglementarea activității de întreprinz tor etc.
3. Dezvoltarea antreprenoriatului, în primul rând, a întreprinderilor mici i mijlocii (IMM-urilor), în cazul existenței unei politici de stat eficiente, permite de a asigura ritmuri înalte de cre tere economic . Pân în prezent, politicile de susținere a IMM-urilor nu sunt suficient diferențiate privind diferitele grupe de întreprinderi, majoritatea m surilor practice implementate în Republica Moldova au vizat, ca regul , susținerea IMM-urilor la etapa de start-up sau a celor, care doar intenționau s se implice în afaceri.
4. Impactul sferei Cercetare-Dezvoltare-Inovare (CDI) asupra economiei Republicii Moldova este redus, în mare parte, din cauza verigilor slabe dintre principalii actori, implicați în procesul CDI – cercet tori i mediul de afaceri. În acest context, este important de a instrui cercet torii (în primul rând, pe cei tineri) în vederea obținerii calit ilor antreprenoriale i de a extinde accesul la informația privind necesit țile antreprenoriatului.

5. Printre impedimentele ce țin de dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova sunt factorii legați de economia financiară și monetară cum ar fi instabilitatea financiară, riscurile financiar-bancare, lipsa surselor de finanțare a sectorului real, dezechilibrul structural dintre economii și investiții, creșterea datoriei publice, etc.
6. Sectorul bancar are un impact semnificativ asupra dezvoltării economiei, datorit rolului de intermediere financiară prin transformarea economiilor în investiții. Alinierea legislației Republicii Moldova în acest domeniu la standardele internaționale va contribui la atractivitatea sectorului bancar autohton pentru investitorii străini, la dezvoltarea noilor produse și servicii financiare. Cadru legal armonizat și ajustat va contribui la îmbunătățirea mecanismelor cantitative și calitative de gestionare a banilor, la consolidarea sistemului bancar autohton, la creșterea încrederii populației și asigurarea stabilității financiare.
7. Managementul finanțelor publice urmează să asigure nu doar încasări la buget suficiente și stabile, necesare finanțării cheltuielilor publice, dar și să gestioneze aceste cheltuieli în condiții de eficiență și eficacitate atât pe verticală, cât și pe orizontală. Politicile fiscale și vamale trebuie să asigure condiții clare, echitabile și competitive de dezvoltare a mediului de afaceri.
8. Dezvoltarea sectorului agroalimentar al Republicii Moldova necesită eforturi de maximizare a eficienței acestuia, care pe lângă ponderea sa considerabilă în totalul exporturilor, are o influență recunoscută asupra dezvoltării rurale, precum și asupra securității alimentare și ecologice. Modernizarea și restructurarea lanțului valoric agroalimentar va impulsiona respectarea cerințelor internaționale și europene privind siguranța alimentară, sistemele de control și standardele de calitate.
9. Gradul înalt de inegalitate socială prezintă un impediment în valorificarea potențialului uman, asigurarea accesului la bunurile și serviciile de primă necesitate. În acest context, securitatea alimentară prezintă una din probleme importante. În prezent, consumul majorității produselor alimentare în familiile social vulnerabile este mai scăzut decât nivelul mediu pe țară, fiind inferior normelor minime ce corespund celui alimentar al minimumului de existență.
10. Se constată gradul scăzut de accesibilitate a fondului locativ, în special pentru familiile tinere, familiile social-vulnerabile, în virtutea veniturilor scăzute și a ratelor înalte de dobândă la creditul imobiliar.
11. Sistemul actual de remunerare a muncii nu corespunde necesităților salariaților și nu asigură acoperirea cheltuielilor familiilor acestora, constituind un factor de risc al sănătății în rândurile angajaților.
12. Dezvoltarea sociodemografică a Republicii Moldova se caracterizează prin reducerea numerică a populației și tempoul sporit al depopulării, precum și indicatorii nesatisfăcători ai reproducerii populației (fertilitatea scăzută, mortalitatea înaltă, refluxul migrațional în masă). Prognozele demografice demonstrează o deteriorare profundă a structurii pe vârste a populației, îmbătrânirea vertiginoasă, ceea ce prezintă un pericol real ce poate submina toate eforturile de creștere economică și a standardelor de viață.
13. Se constată un decalaj semnificativ în dezvoltarea socioeconomică și demografică în profil teritorial care constituie una din problemele principale ale securității demografice. Are loc aprofundarea inegalității sociale teritoriale, apariția teritoriilor deprivatate în care locuitorii sunt lipsiți de acces la locuri de muncă, infrastructura socială necesară.

14. Teritoriile demografic îmb trânite cu un potențial redus al forței de munc pierd atractivitatea sa din punctul de vedere al investițiilor, ceea ce duce la degradarea indicatorilor economici i social ai acestora.

Luând în considerare fenomenele și tendințele negative ce au loc în economia mondial și național , inclusiv în sfera financiar , dezvoltarea antreprenoriatului, producerea agricol i dinamica demografic , pentru a spori sustenabilitatea cre terii economice participanții la conferinț au înaintat un ir de **recomand ri** în adresa factorilor de decizie:

1. Implementarea strict a prevederilor i articolelor Acordului de Asociere RM-UE, care difer între ele dup nivelul angajamentelor asumate de Republica Moldova, având drept scop cre terea nivelului de competitivitate a economiei naționale și îmbun t țirea climatului investi ional. Primul grup conține prevederi legate de suprema ia legii, lupta cu corup ia i reforma în administrarea public . Acestea sunt stipulate sub form de inten ii de colaborare între UE i RM, f r vreo obliga iune în sarcina rii referitoare la implementarea i armonizarea legisla iei la standardele UE. Cel de-al doilea grup con ine prevederi de ordin pur economic (dreptul i administrare corporativ , impozitare, comer , administrare vamal , servicii financiare etc.). Acestea se refer la angajamente clar stipulate pe care Republica Moldova i le asum în direc ia armonizarii legisla iei sale la normele europene. **F r rezolvarea problemelor din primul grup** realizarea problemelor de ordin economic nu va asigura rezultate scontate în sensul îmbun t irii climatului investi ional i sporirii competitivității naționale.
2. Ținând cont de interesul insuficient al IMM-urilor în implementarea rezultatelor cercet rilor, este important de a familiariza antreprenorii cu metodele de implementare a inovațiilor; de a le oferi informa ii privind rezultatele tiin ifice obținute; de a asista întreprinderile la preg tirea speciali tilor în sfera implement rii inovațiilor; de a consolida cooperarea și, respectiv, încrederea antreprenorilor fa de cercet ori.
3. Este important, ca susținerea IMM-urilor s fie diferențiat într-o m sur mai mare pentru diferite grupe de întreprinderi sau antreprenori, inclusiv, care se afl la diferite etape de dezvoltare. Astfel, cu referire la persoanele din categoriile social-vulnerabile (persoane cu dezabilit ți, femei, vârstnici, etc.) este necesar de a implementa m suri, care s -i motiveze s -și înființeze afaceri proprii micro sau s le asigure activitatea pe cont propriu, ceea ce va contribui la cre terea bun st rii i incluziunii lor sociale. Alte abord ri urmeaz a fi utilizate pentru susținerea proprietarilor/managerilor IMM-urilor, care deja au experienț în activitatea antreprenorial , orientați spre dezvoltarea afacerilor proprii. Acestea trebuie: s aib ca scop implementarea inovațiilor cu perspectiva de export a bunurilor; s încurajeze orice forme de cooperare i asociere a întreprinderilor, inclusiv prin intermediul clusterelor; s stimuleze utilizarea tehnologiilor digitale în procesul producției și vânz rilor; s colaboreze activ cu instituțiile științifice, care elaboreaz inovații.
4. Pentru a ob ine efectul maxim de fortificare a sectorului bancar na ional este necesar ca BNM s dezvolte în continuare cadrul legislativ național prin armonizarea acestuia cu acquis-ul comunitar. În acest context este iminent consolidarea cadrului de reglementare i supraveghere bancar , prin trecerea de la Basel I la Basel III, perfecționarea cadrului de stabilitate financiar , prin fortificarea practicilor guvernantei interne și a managementului riscului în b nci, etc. Totodat , este necesar de a introduce noi abord ri la calcularea capitalului reglementat, suficienței capitalului ponderat la risc, concepte noi cum ar fi: rata

- de levier financiar, amortizoare de capital, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului, proces intern de evaluare a adecvării lichidității.
5. Perfecționarea managementului finanțelor publice a R. Moldova, în scopul edificării unui stat de orientare socială, asigurării redistribuirii corecte a veniturilor, îmbunătățirii și simplificării mecanismelor fiscale naționale, precum și asigurării echității și stabilității fiscale.
 6. Odată cu apropierea finisării termenului de implementare a Strategiei naționale de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2014-2020, devine necesară elaborarea unei noi strategii de dezvoltare a sectorului agrar, care va plasa accentul pe soluționarea problemelor actuale din sector, cum ar fi: indicii relativ scăzuți de cooperare dintre producătorii de produse agroalimentare, ceea ce riscă să genereze o scădere a producției alimentare, îmbunătățirea serviciilor de extensivitate bazate pe cunoaștere și cercetare, promovarea produselor competitive cu valoare adăugată înaltă pe piețele interne și externe.
 7. Facilitatea procesului de pregătire profesională a persoanelor antrenate în sectorul agrar al Republicii Moldova, în scopul sporirii performanțelor agriculturii naționale și creșterii producției agricole.
 8. Acordarea sprijinului financiar din partea statului (sub formă de subvenții) pentru procurarea materialului sâditor, a puieților, precum și efectuarea lucrărilor de plantare și îngrijire a plantelor cel puțin în primii 3-4 ani după plantare, asigurarea accesului liber pentru producătorii mici pe piețele locale și piețele externe de comercializare a producției agricole.
 9. Elaborarea unor programe de stat speciale privind ajutorul alimentar, care ar include introducerea cardurilor pentru produse alimentare adresate familiilor vulnerabile și, în primul rând, familiilor cu mulți copii.
 10. Examinarea și aprobarea la nivel de guvern a metodologiei noi de calculare a mărimumii salariului, având drept scop asigurarea reproducerii forței de muncă între inerea familiilor angajaților. Metodologia în cauză a fost examinată la sedința Comitetului Confederal al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova și aprobată prin Hotărârea CNSM nr.12-1 din 20.12.2016.
 11. Promovarea și susținerea inițiativei de stat și anume a Ministerului Finanțelor care vizează consultări publice a proiectului de lege privind implementarea programului "Prima casă" axat pe familiile tinere și social-vulnerabile, care se confruntă cu dificultăți în procurarea locuinței. Implementarea proiectului dat va contribui la reducerea migrației în rândul tinerilor și familiilor tinere, la creșterea ocupării formale și a transparenței tranzacțiilor imobiliare.
 12. Dispariții pronunțate în dezvoltarea economică, socială și demografică a unităților administrativ-teritoriale determină necesitatea elaborării unor măsuri teritoriale diferențiate, pentru atenuarea disproporțiilor existente și facilitarea unui mediu favorabil de trai, asigurarea drepturilor umane din perspectiva accesului la infrastructura economică și socială.
 13. Facilitarea implicării tuturor instituțiilor statale și a societății civile în realizarea obiectivelor "Programului național strategic în domeniul securității demografice", 2011-2015, creșterea rolului Comisiei Naționale pentru Populație și Dezvoltare în promovarea politicilor demografice bazate pe principiile de asigurare a drepturilor umane și accesibilității serviciilor publice de primă necesitate.